

KULTURUTSKOTTETS UTLÅTANDE 15/2000 rd

Regeringens proposition med förslag till lotterilag samt till vissa lagar som har samband med den

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 februari 2000 regeringens proposition med förslag till lotterilag samt till vissa lagar som har samband med den (RP 197/1999 rd) till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att kulturutskottet skall lämna utlåtande i saken till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Jouni Laiho, inrikesministeriet
- direktör Rauno Anttila, undervisningsministeriet
- bibliotekarie Marketta Ryömä-Reittu, Biblioteket för synskadade
- byråchef Olli Paikkala, Penningautomatföreningen

- förvaltningsdirektör John Eric Westö, Finlands Nationalopera
- ordförande Risto Ruohonen, Centralkommis- sionen för konst
- byråchef Päivi Romanov, Jämställdhetsombudsmannens byrå
- verkställande direktör Matti Ahde, Oy Veikkaus Ab
- ordföranden Harri Wessman, Forum Artis rf
- generalsekreterare Vesa Mauriala, Delegatio- nen för ungdomsären den
- förbindelsechef Kerstin Ekman och intresse- bevakningsdirektör Mauri Oksanen, Finlands idrott rf
- utvecklingschef Hannu Kareinen, Ungdoms- samarbete - Allians rf
- verkställande direktör Pentti Lappalainen, De Synskadades Centralförbund rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en ny lotterilag. Den föreslagna lagen innefattar bestämmelser om rätt att anordna lotterier och anknytande övervakning, redovisningen och användningen av avkastningen samt tillsyn över hur avkastningen används.

I lagen föreslås en allmän bestämmelse om rätt att ordna lotterier. Bara allmännyttiga sam-

manslutningar skall kunna få tillstånd att ordna lotterier för att samla in pengar till allmännyttig verksamhet.

Begreppet lotteri skall definieras uttömmande i lagen. Den tillämpas på alla sådana lotterier som det är möjligt att delta i mot vederlag och få

en vinst värd pengar antingen helt eller delvis beroende på slumpen.

De tillåtna formerna för lotteri skall definieras uttömmande i lagen. Det skall vara straffbart att ordna lotterier på annat sätt. Lotterier får inte ordnas så att spelarna kan delta på kredit eller mot pant.

Lotterier skall i regel fortfarande få ordnas bara med tillstånd. I tillståndet för ett varulotteri kan det föreskrivas att den som i praktiken ordnar lotterier svarar för det och inte den som får tillståndet. Förordnandet kan ges fysiska personer, sammanslutningar eller stiftelser som avses i lagen angående rättighet att idka näring.

I lagen föreslås ingå en detaljerad förteckning över de ändamål som avkastningen från

penningspel kan användas för. Medel som förvärvats genom varulotterier, bingospel eller gissningstävlingar eller genom att tillhandahålla varuvinstautomater skall få användas bara för det ändamål som anges i tillståndet.

I Europeiska gemenskapens lagstiftning finns inga bestämmelser som uttryckligen gäller lotterier, utan dessa regleras nationellt. Lagförslaget har inte samband med den ekonomiska integrationen i Europa.

Regeringen föreslår att avkastningen från penningspel årligen skall tas in i statsbudgeten. Därför bör de föreslagna lagarna träda i kraft i början av budgetåret.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

Kulturutskottet tar i sitt utlåtande ställning till avkastningen från penningspel och användningen av avkastningen till den del de berör kultur, idrott och ungdomsarbete, som ingår i utskottets behörighet.

Grundlagsutskottet framhåller i sitt utlåtande om propositionen (GrUU 23/2000 rd) att det nuvarande förfarandet att användningen av avkastningen från penningspel bestäms genom förordning av statsrådet i sak begränsar den budgetmakt som riksdagen har genom grundlagen. Utskottet menar att det vore lämpligare att föreskriva i lag hur avkastningen skall fördelas mellan de uppräknade ändamålen eller att låta riksdagen besluta om saken i det årliga budgetförfarandet. Grundlagsutskottet förordar bestämmelser i lag.

Enligt kulturutskottet är det mycket viktigt att det föreskrivs om fördelningsnyckeln i en särskild lag och inte till exempel genom bestämmelser i lotterilagen. Det är viktigt för den skull att det som föreskrivs om fördelningen samtidigt i centrala delar reglerar finansieringen av kultur-, idrotts- och ungdomspolitik. Sammanräknat finansieras 79 procent av dessa sektorer med tippningsvinstmedel. De utgör också en

stor bit av finansieringen till vetenskap. Utifrån detta framhåller utskottet att förvaltningsutskottet bör föreslå att en ny lag om fördelningen av tippningsvinstmedlen skall godkännas. I så fall måste 17 § 1 mom. lotterilagen ändras i överensstämmelse med detta.

Utskottet noterar med en viss oro den skärpta konkurrensen inom Oy Veikkaus Ab:s område och det hot den innebär. Konkurrensen kan leda till ett tillväxthalt i affärsverksamheten och äventyra basfinansieringen av branscher som får bidrag genom tippningsvinstmedel. Inte minst ansatserna från sådana penninglotteriarrangörers sida som står utanför vårt monopolsystem att få in en fot på den finländska marknaden innebär i värsta fall en verklig risk för vetenskapen, konsten, idrotten, den fysiska fostran och ungdomsfostran. Det är absolut nödvändigt att monopolet på framför allt penningspel bibehålls, menar utskottet. EG-domstolen har bekräftat denna princip i sina avgöranden på senare tid.

Utskottet uppmärksammar bestämmelserna om varulotterier i förslaget till lotterilag. Speciellt för lokala föreningar, t.ex. idrottsföreningar, kan lotterier i liten skala vara ett viktigt sätt att samla medel. Kulturutskottet anser därför att

förvaltningsutskottet bör göra en samlad bedömning av hela lotterilagstiftningen och godkänna bestämmelserna om varulotterier i en sådan form att onödig byråkrati kan undvikas och att föreningarnas medelsinsamling därmed inte försvåras mer än nödvändigt.

Utskottet har också diskuterat kvinnoorganisationernas framställning om att kretsen för mottagare av bidrag från penninglotterivinstmedel bör utvidgas till att också omfatta kvinnoorganisationer. Regeringen påpekar i propositionens motivering att kvinnoorganisationerna årligen har fått bidrag från tippningsvinstmedlen för sin verksamhet. Dessa bör inte delas ut utifrån vem som bedriver en verksamhet, utan bidrag bör beviljas utgående från hur allmännyttig verksamheten är, oberoende av vilket kön de som står för verksamheten har. Av de orsaker som nämns i propositionen har utskottet beslutat tillstyrka att kvinnoorganisationerna fortfarande skall tilldelas tippningsvinstmedel på grund av sin verksamhet. Utskottet anser att organisationerna utför ett viktigt arbete för jämställdheten och finner det betänkligt att deras finansiering inte har ordnats på permanent basis. Exempelvis riksdagen har under flera år sett sig tvungen att åtgärda anslagen till kvinnoorganisationerna i den årliga budgeten, eftersom regeringens förslag har varit otillräckliga i detta avseende. Utskottet menar att finansieringen till kvinnoorganisationerna måste ställas på en hållbar grund.

Detaljmotivering

8. Lag om användningen av avkastningen från penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel (Nytt lagförslag)

1 §. Utskottet föreslår en paragraf om fördelningen av tippningsvinstmedlen mellan olika bidragstagare. Enligt erhållen utredning, bl.a. utfrågning av sakkunniga, har den fördelningsnyckel utskottet föreslår fått bred uppslutning. Därför föreslår utskottet att idrott och fysisk fostran skall få 25, ungdomsfostran 9, vetenskapen 17,5 och konsten 38,5 procent av den årliga avkastningen från tippningsvinstmedel. Med

hänsyn till sitt förslag om en övergångsperiod för ikraftträdelsebestämmelsen konstaterar utskottet att de tippningsvinstmedel som avsätts för bibliotekens lagstadgade utgifter inte rubbar den föreslagna fördelningsnyckeln, utan vinstmedlen fördelas enligt nyckeln i paragrafen efter att anslagen till biblioteken först har dragits av.

Som regeringen framhåller i sin proposition kan behovet av att rikta tippningsvinstmedlen variera rätt betydligt från tid till annan. Samtidigt som utskottet föreslår att fördelningsnyckeln skall anges i en paragraf vill det föreslå att 10 procent av vinstmedlen läggs åt sidan för att bestämmas särskilt i budgeten. På detta sätt kan olika behov beaktas bättre varje år.

2 §. I paragrafen föreskrivs när lagen träder i kraft. Utskottet föreslår i 2 mom. att statsandelarna till biblioteken skall lyftas ut och täckas med allmänna budgetmedel under en övergångsperiod av 10 år.

Som en statlig sparåtgärd har det bestämts att de lagstadgade statsandelarna till biblioteken från och med 1994 finansieras med avkastningen från tippningsvinstmedel, vilket innebär att mindre än 10 procent av statsandelarna i budgeten för 2001 betalas med allmänna budgetmedel. I takt med att statens finansiella situation förbättras har riksdagen i flera sammanhang påpekat att de lagstadgade utgifterna bör finansieras med allmänna budgetmedel. Riksdagen godkände i samband med behandlingen av budgeten för 2000 ett uttalande, där den förutsatte att staten utarbetar en plan för hur de lagstadgade statsandelarna som nu finansieras med Oy Veikkaus Ab:s vinstmedel och penninglotterivinstmedel skall täckas med allmänna budgetmedel.

Utskottets förslag innebär att ytterligare omkring 50 miljoner mark av de tippningsvinstmedel som används till att finansiera statsandelarna till biblioteken flyttas över till den allmänna budgeten. För 2002 betyder det att om anslagen för statsandelarna håller samma nivå som 2001, måste det till omkring 70 miljoner mark i allmänna budgetmedel.

Utlåtande

Kulturutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande till förvaltningsutskottet

att förvaltningsutskottet föreslår att ett nytt 8:e lagförslag godkänns sålydande:

att förvaltningsutskottet bör beakta det ovan anförda och

8.

Lag

**om användningen av avkastningen från penninglotterier samt
tippnings- och vadhållningsspel**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Av avkastningen enligt 17 § 1 mom. lotterilagen (/) används årligen 25 procent för att främja idrott och fysisk fostran, 9 procent för att främja ungdomsarbete, 17,5 procent för att främja vetenskap och 38,5 procent för att främja konst och den resterande delen för ovan nämnda ändamål enligt vad som årligen bestäms i statsbudgeten.

2 §

Denna lag träder i kraft den

Utan hinder av 1 § får av avkastningen från penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel 2002 högst 85, 2003 högst 75, 2004 högst 65, 2005 högst 55, 2006 högst 45, 2007 högst 35, 2008 högst 25, 2009 högst 15 och 2010 högst 5 procent av de sammanlagda anslagen för statsandelar till biblioteken under respektive kalenderår användas för statsandelar enligt bibliotekslagen (904/1998).

Helsingfors den 12 december 2000

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kaarina Dromberg /saml
vordf. Jukka Gustafsson /sd
medl. Tapio Karjalainen /sd
Tanja Karpela /cent (delvis)
Jyrki Katainen /saml
Inkeri Kerola /cent
Irina Krohn /gröna
Markku Markkula /saml
Margareta Pietikäinen /sv (delvis)

Osmo Puhakka /cent
Leena Rauhala /fkf
Säde Tahvanainen /sd (delvis)
Ilkka Taipale /sd (delvis)
Irja Tulonen /saml
Unto Valpas /vänst
Pia Viitanen /sd
ers. Lauri Oinonen /cent.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var

utskottsrådet Marjo Hakkila.

